

Poduk katoliške babice

o

njenih stanovskih dolžnostih

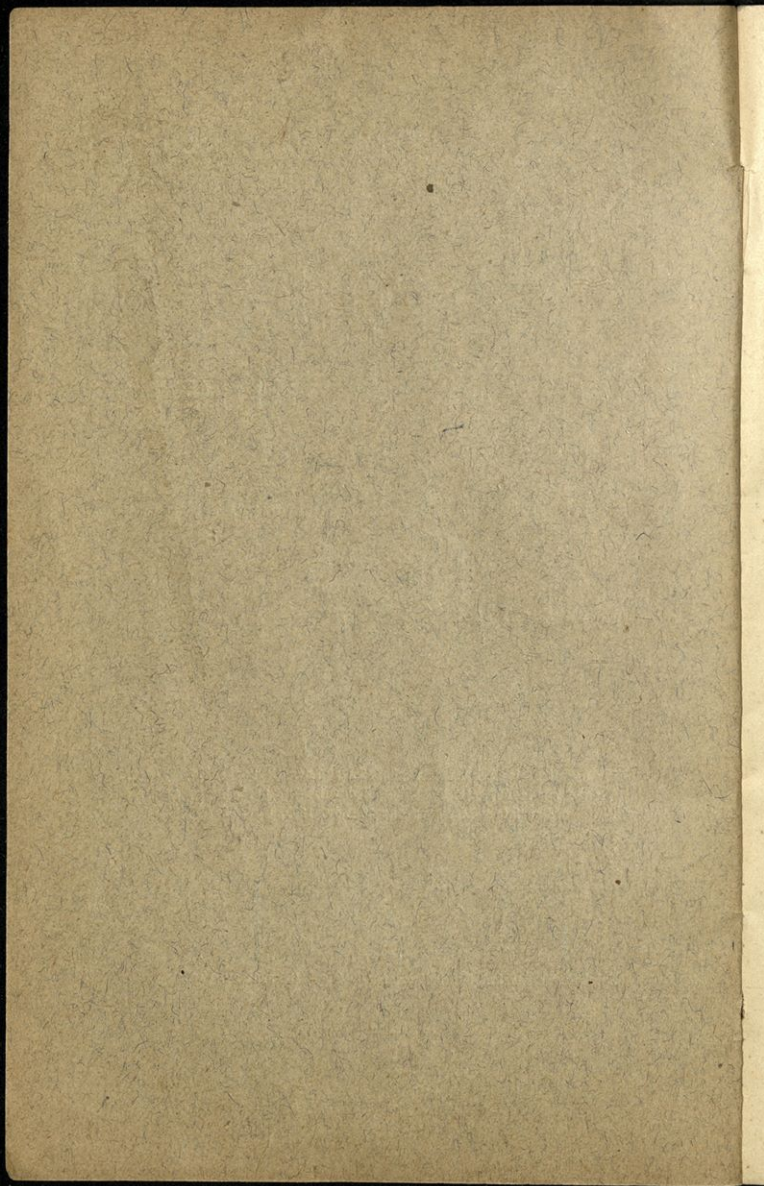
posebno

o deljenju krsta v sili.

Nov ponatisek iz Cerkvenega zaukaznika za Lavantinsko škotijo 1897,
V. dne 1. aprila 1897, str. 65—75. — Z dovoljenjem preč. kn. šk. Lav.
ordinariata v Mariboru dne 25. nov. 1909, štev. 5397.

V Mariboru, 1910.

Založila pisarna kn. šk. ordinariata. — Tisek tiskarne sv. Cirila.

80, 0

Poduk katoliške babice

o

njenih stanovskih dolžnostih

posebno

o deljenju krsta v sili.

Nov ponatisek iz Cerkvenega zaukaznika za Lavantinsko škofijo 1897,
V. dne 1. aprila 1897, str. 65–75. — Z dovoljenjem preč. kn. šk. Lav.
ordinariata v Mariboru dne 25. nov. 1909, šte. 5397.

V Mariboru, 1910.

Založila pisarna kn. šk. ordinariata. — Tisek tiskarne sv. Cirila.

651801916

Poduk katoliške bapice

napisni stanovskih dolžnostih

posledno

o dolžnostih kmeta v sili

202314991

Predgovor.

Da je poklic katoliške babice imeniten, je iz tega razvidno, ker je od njenega zvestega in razumnega izvrševanja stanovskih dolžnosti odvisno zdravje in pozemeljsko življenje, večkrat pa tudi večno zveličanje matere in posebej otroka.

Takošnja uvaževanja so vodila tiste sodelavce pri pastirskih zborih Lavantinske škofije za leto 1899, ki so izrekli željo po pismenem, ročnem poduku za babice, ker se ustni poduk kar hitro izgubi iz spomina.

Zato se je navzočni poduk ponatisnil iz »Cerkvenega zaukaznika za Lavantinsko škofijo z dne 1. apr. 1897«, kos V., str. 65—75, da se ga visokoč. gospodje dušni pastirji primerno poslužijo pri podučevanju o krstu v sili, oziroma da ga izročijo babicam, ki ga naj skrbno prebirajo in varno hranijo.

Poduk katoliške babice.

1. poglavje.

Splošne dolžnosti katoliške babice.

Vprašanje 1. Ali je poklic katoliške babice imeniten in častitljiv?

Odgovor. Poklic katoliške babice je 1. zelo imeniten in 2. častitljiv.

1. je imeniten ali važen, ker

- a) v njene roke je položeno življenje dveh oseb, življenje materino in otrokovo;
- b) od njene skrbnosti je odvisen dušni in telesni blagor ter zdravje materino in otrokovo;
- c) pogosto pa je odvisno od njene vestnosti in gorečnosti tudi dušno zveličanje otrokovo in še celo materino.

2. je častitljiv: Vsak poklic je častit in tem častitljivši, čim večja dobra in blaga ima človek v svoji oblasti; katoliški babici se pa izroča telesno in dušno življenje ter zveličanje dvojnih oseb.

Vprašanje 2. Kakšne dolžnosti ima sploh katoliška babica?

Odgovor: Splošne dolžnosti katoliške babice so te-le:

- 1. Katoliška babica mora v svojem poklicu dobro podučena biti in

a) tudi po dovršenem učenju večkrat, najmanj enkrat v letu naučeno ponavljati in si zvesto zapomniti;

b) tudi naj večkrat prebere ta »Poduk katoliške babice o dolžnostih njenega stanu, posebno o deljenju krsta v sili.«

2. Svojo službo mora katoliška babica opravljati vsekdar z veseljem in neutrudljivo ter vestno vse storiti, kar ji ukazuje njen poklic in poslovno navodilo in kar je kakor s prisego obljubila, da hoče natanko izpolnjevati.

3. Katoliška babica ne sme razločevati med osebami, temuč naj vsaki enako rada pomaga, ker pred Bogom sta ubožec in bogatin enako veliko vredna. Ako ji ubogi ljudje slabše plačajo, naj pa to pomanjkanje Bogu daruje in si tako nebesa zasluži.

4. Katoliška babica mora vsakokrat, kedarkoli jo pokličejo,

a) Boga prositi za pomoč in sicer za sebe, pa tudi za mater in za otroka, in naj se priporoča priprošnji preblazene Device ter svetih angelov varihov.

b) Zlasti še naj opominja katoliško mater, da prejme dva ali tri tedne pred porodom zakrament sv. pokore in presv. Rešnje Telo, ker pri porodu je življenje tudi celo zdrave matere izpostavljeno mnogim nevarnostim.

c) Mora se ravnati natanko po postavnih določbah, namreč umiti si roke, lehti in nohte, osnažiti obleko in vse potrebno orodje čisto in svitlo

seboj vzeti in potem ne sme pozabiti to orodje razkužiti (desinficirati), kakor je zapovedano.

5. Katoliška babica mora strogo molčati o vsem, kar se ozira na dogodke pri opravljanju njene službe ali, kar je drugače izvedela, ko je bivala med raznimi rodbinami.

a) Posebej je babica zavezana, strogo molčati o redkih slučajih nesrečnega poroda in stariše odkritosrčno pomilovati, ker niso sami zadolžili take nadloge;

b) v teh izrednih slučajih naj katoliška babica ne pokaže kar hitro materi spačka, da se ne prestraši in si zdravja ne pokvari.

6. Katoliška babica mora biti v svojem govorjenju vsekdar spodobna in sramežljiva, na radovedna vprašanja tikajoča se izvrševanja njene službe naj sploh ne odgovarja, temuč jih odločno zavrne. V jedi in pijači naj bo zmerna, zlasti takrat, če se udeleži pojedin, ki se tu in tam pripravijo po krstu.

7. Pri porodu naj katoliška babica vse nepotrebne ljudi na moder način odpravi iz porodnične sobe.

8. Naj ne vznemirja in ne straši porodnice s pri-povedovanjem o raznih porodnih slučajih.

Ako pride katoliška babica od matere, ki je bolna na porodni vročnici, ne sme svoje službe kje drugde izvrševati, dokler ni temeljito osnažila svoje obleke, svojega orodja, rok in lehti; tu se mora zlasti natanko ravnati po poslovnem navodilu.

9. Slednjič naj katoliška babica, ki v svojem imenitnem poklicu božjega blagoslova v obilni meri potrebuje, pobožno živi, pridno moli in večkrat (vsak mesec) prejme zakrament svete pokore in najsvetejši zakrament.

II. poglavje.

Posebne dolžnosti katoliške babice.

Vprašanje 3. Katere so posebne dolžnosti, ki jih ima katoliška babica izpolnjevati?

Odgovor. Katoliška babica ima še izpolnjevati sledeče posebne dolžnosti:

1. Pri nevarnem povitju naj skrbi katoliška babica, da pokličejo zdravnika in po okoliščinah tudi duhovnika.

Pogosto je med vsemi navzočnimi katoliška babica edina, ki spozna nevarnost za življenje materino. Ako bi se domači branili, poklicati duhovnika, ker so nevedni in ker v svoji nes pameti menijo, da je treba prizanašati materi, naj se katoliška babica obrne do same bolenice, jo opozori na težki porod in na tisto okrepčanje, ki je podaje zakrament sv. poslednjega olja in jo opominja, da prejme sv. zakramente. Ako se ravna po nasvetu kat. babice, pridobljena je duša za nebesa; če pa ne poslušajo na njene opomine, storila je vsaj katoliška babica svojo dolžnost.

2. Katoliška babica naj skrbi za pravočasen krst otrokov in v sili naj sama krsti dete; zato mora
3. dobro podučena biti v tem, kako se sv. krst veljavno deli.
4. Katoliška babica mora skrbeti, da se porod o pravem času naznani matičarju (župniku), tudi takrat, če je otrok hitro umrl po krstu v sili ali če se je dete narodilo mrtvo.
5. Zato naj katoliška babica opozori stariše ali domače na sledeče priprave in sicer že tedaj, ko jo pokličejo na njeno opravilo:
 - a) krstno ime otrokovo, dan, uro in leto poroda;
 - b) ime očetovo in materino, dan, leto in kraj njune poroke;
 - c) njihovo rojstno leto, dan in uro, njihov stan ali posel (ali samostalen ali pomočnik); kraj njihovega stanovanja (občina, okraj in dežela);
 - d) ako je mati samska (ledična), mora se naznani tudi ime njenih starišev (kakor pod b in c);
 - e) ako imajo imenovane osebe listine ali pisma: krstni, poročni in domovinski list, knjižico za posle, naj se ta pisma pokažejo matičarju (župniku).

Ako takih pisem ne najde, je dobro, ako se zgorajnje reči pismeno naznanijo matičarju (župniku).

Ako bi tudi to ne bilo mogoče, naj se pa domačim zaukaže, da matičarju določno razložijo zgorajnje reči.

6. Ako pokličejo katoliško babico k materi, ki je samo državljansko ali civilno poročena, ali ki

le na videz velja za omoženo, ali k nekatoliškim ali judovskim materam, ali slednjič v slučajih samskih, in sicer nekatoliških ali nevernih ali judovskih mater, naj si katoliška babica vse reči preskrbi kakor zgoraj (št. 5) in jih kakor hitro mogoče naznani katoliškemu župniku (v tem slučaju namreč, če bi nameravali otroka prinesiti h katoliškemu dušnemu pastirju), da ta lahko potrebno ukrene v zadevi poroštva katoliške vzgoje otrok. (Primeri vprašanje 64).

7. Katoliška babica more in sme le tista sredstva rabiti, kakršnih se je naučila v učnem tečaju, nikakor pa se ne sme posluževati drugih zdravil in posebno ima se varovati vseh praznoverskih in obenem grešnih sredstev. Ako ne zadostujejo naučena in rabljena sredstva, naj vse drugo prepusti zvedenemu zdravniku in stvar Bogu priporoča.

8. Ako pri nevarnem povitju ni zdravnika blizu in preti materi smrtna nevarnost, ne da bi mogel priti duhovnik še o pravem času, naj katoliška babica umirajočo mater pripravi na krščansko smrt s tem, da obudi ž njo vero, upanje in ljubezen, zlasti pa še kes in vdanost v voljo božjo.

9. Katoliška babica ne sme nikdar kaj prepovedanega nasvetovati ali pri tem sodelovati.

Ako bi n. pr. noseča oseba na to mislila, kako bi sad odpravila iz telesa in bi morebiti katoliško babico vprašala za svet, je ta po svoji vesti strogo zavezana:

- a) tej nesrečni osebi resno govoriti na dušo, da jo odvrne od te velike pregrehe in hudobije;
 - b) katoliška babica ji mora reči, da je odpraviti telesni sad, pred Bogom in pred vestjo velik greh, da je to toliko,
 - c) kakor naravnost umoriti otročje telo,
 - d) pa tudi umoriti dušo otrokovo, ker bi dete umrlo brez krsta in se zato ne udeležilo večnega zveličanja;
 - e) da je tako dejanje ali že celo poskus takega dejanja in sicer tudi takrat, če je bilo brez uspeha, tudi po posvetni postavi, velik zločin, ki se hudo kaznuje v prisilnih delavnicah;
 - f) da velja taka nečloveška mati pri vseh za pravo grdobno in hudobo človeškega rodu;
 - g) tako nosečo osebo naj katoliška babica močno opominja na njeno vestno dolžnost, skrbno paziti, da se ji ne pripeti kaj škodljivega, temuč da je mogoče otroka pravočasno prinesiti k sv. krstu.
10. Katoliška babica naj opozarja, kakor najbolje ve in zna, vse matere, h katerim jo pokličejo, na vse, kar bi moglo škodovati njim ali otrokom, kakor se je učila v babičnem tečaju; zlasti jih naj opominja, da po noči sploh ne jemljejo dojenca ali malih otrok k sebi v posteljo, ker jih lahko zadušijo ali jim škodujejo v njihovem razvoju.

III. poglavje.

Sveti krst, posebno krst v sili.

Vprašanje 4. Ali je sv. krst neobhodno potreben k zveličanju?

Odgovor. Sv. krst je k zveličanju neobhodno potreben, ker brez krsta se ne more zveličati noben človek, tudi otrok ne: »Resnično, resnično ti povem«, je rekel Kristus Nikodemu, »kdor se ne prerodi iz vode in Svetega Duha, ne more vstopiti v nebeško kraljevstvo.« (Jan. 3, 5).

Vprašanje 5. Kaj je krst v sili?

Odgovor. Krst v sili je tisti pravi krst, ki se podeli med polivanjem z vodo in z istočasnim izgovarjanjem besed, pri katerem se zavoljo nevarnosti za življenje krščencevo opustijo vse druge predpisane molitve in ceremonije.

Vprašanje 6. Koliko reči je potrebnih za veljaven krst?

Odgovor. Te-le reči so potrebne za veljavno podeljenje sv. krsta:

1. Polivanje z vodo.
2. Istočasno izgovarjanje krstnih besed: »(N. ime), jaz te krstim v imenu Očeta † in Sina † in Svetega † Duha.«
3. Namen (volja), tako krstiti, kakor je zapovedal Kristus Gospod, in kakor to v resnici dela sv. Cerkev.

Vprašanje 7. Kako krščuje sv. Cerkev po svojih duhovnikih?

Odgovor. Sv. Cerkev krščuje po svojih duhovnikih tako-le:

Mašnik vzame naravno pa blagoslovljeno krstno vodo, ali v sili tudi naravno neblagoslovljeno vodo, jo vlije trikrat v podobi križa črez glavo (čelo) otrokovo in govori obenem: »(N. ime), jaz te krstim v imenu Očeta † in Sina † in Svetega † Duha.«

Opomba. Kjer stoji med besedami križ, vlije mašnik vodo v podobi križa (†) črez glavo otrokovo.

Vprašanje 8. Jeli k veljavnosti sv. krsta potrebno

1. trojno polivanje in
2. polivanje v podobi križa?

Odgovor. Za veljavnost sv. krsta ni potrebno

1. niti trojno polivanje, niti
2. polivanje v podobi križa; zadostuje tudi enkratno polivanje glave z vodo in ne v podobi križa; zlasti tedaj, kadar se deli krst v sili otroku v materinem telesu, ni nasvetovati, da bi se polivalo trikrat v podobi križa.

Ako pa dopuščajo okoliščine in čas, naj se krščuje s trojnim polivanjem v podobi križa, ker je Cerkev tako ukazala.

4. Krstne besede.

Vprašanje 9. Kako se glasijo krstne besede, in ali se sme pri njih kaj prenarediti ali dostaviti ali odvzeti?

Odgovor. Krstne besede se glasijo: »N. (ime), jaz te krstim v imenu Očeta † in Sina † in Svetega † Duha;« pri teh besedah se ne sme celo nič izpremeniti, ne dostaviti, ne odvzeti.

Vprašanje 10. Ali je potrebno reči »jaz te krstim?«

Odgovor. Neobhodno potrebno je, reči »jaz te krstim«, ker

1. sv. krst bi bil brez teh besed neveljaven, in
2. ker še le z omenjenimi besedami jasno izraža, da hoče kdo krstiti in ne kaj drugega storiti.
3. Slednjič se izgovarjajo besede: »V imenu Očeta † in Sina † in Svetega † Duha«, samo takrat, ko se dela sv. križ; delanje sv. križa pa se nikdar ne sme zameniti s podeljenjem sv. krsta. Pri krščevanju je torej treba izrecno povedati: »Jaz te krstim v imenu Očeta † in Sina † in Svetega † Duha.«

Vprašanje 11. Jeli neobhodno potrebno, imenovati vsako treh Božjih oseb?

Odgovor. Neobhodno potrebno je, posebej imenovati vsako Božjo osebo, torej reči: Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha, ker je Kristus tako učil in naravnost zapovedal.

Vprašanje 12. Bili bil krst veljaven, ko bi kdo rekel samo:

1. jaz te krstim v imenu Kristusovem ali
2. jaz te krstim v imenu presvete Trojice?

Odgovor. V teh slučajih bi bil sv. krst neveljaven in brezuspešen ter gotovo zelo dvomljiv, ker Kristus uči in naravnost zapoveduje, imenovati tri Božje osebe. Svojim apostolom je rekel Gospod pred svojim vnebohodom: »Pojdite in učite vse

narode in krščujte jih v imenu Očeta in Sina in Sv. Duha« (Mat. 28, 19).

Vprašanje 13. Seli dostavlja beseda »Boga« pred besedo »Očeta«? ali beseda »Amen« ob koncu krstnih besed?

Odgovor. Ne dostavlja se beseda »Boga« pred besedo »Očeta« in tudi ne »Amen« ob koncu krstnih besed, ker tega ni storil ne Kristus in tudi Cerkev ne dela; mi se pa moramo natanko ravnati po naukih Kristusovih in po zapovedih sv. Cerkve.

Vprašanje 14. Kaj bi morali misliti o krstu:

1. Pri katerem bi ena oseba vlivala v podobi križa naravno vodo črez glavo otrokovo, druga oseba (n. pr. zdravnik ali babica) bi pa ob enem izgovarjala krstne besede: »Jaz te krstim v imenu Očeta † in Sina † in Svetega † Duha«? ali
2. če bi kdo v vodo namočil roko ali prst ali kakšno platno in bi to zadnje zopet ožel ter s tem pomočil čelo in ob enem govoril krstne besede?

Odgovor. V prvem slučaju (1.) bi bil krst gotovo neveljaven, v drugem slučaju (2.) pa bi bil krst, izvzemši slučaj skrajne sile, zoper izdana cerkvena naročila, in gledé veljavnosti tudi ne tako zanesljiv, da bi bil že izključen vsak dvom. Kajti v prvem slučaju (1.) ne krsti nobena izmed obeh oseb, ker krst se ne izvrši ne s samim polivanjem in tudi ne s samimi krstnimi besedami, temuč le, ako opravi obe dejanji ena in ista oseba. Obojno dejanje (polivanje in izgovarjanje) opravljeno po dveh različnih osebah, je z ozirom

na sv. krst bistveno neresnično, ker ni nobeno izmed obeh samo za se sveti krst. V drugem slučaju (2.) pa, razen v skrajni sili, krst ni dovoljen, ker sv. Cerkev pozna po nauku in naročilu Jezusa Kristusa le tri načine sv. krsta: 1. potapljanje, 2. polivanje in 3. močno poškopljenje krščenca z vodo tako, da voda odteka od vsakega krščenca in se sme smatrati telesni del, na katerem se je izvršil sv. krst, očiščenim in umitim.

Vprašanje 15. Kaj bi morali misliti o takem krstu, pri katerem bi se najprej dete trikrat polilo in potem šele bi se izgovorile krstne besede, ali pa narobe?

Odgovor. Na tak način opravljen krst bi bil tudi le malo zanesljiv ali celo neveljaven, ako bi vmes poteklo več časa, ker se mora v istem času polivati glava otrokova in obenem se morajo izgovarjati besede: »Jaz te krstim v imenu Očeta † in Sina † in Svetega † Duha«.

B. Voda pri svetem krstu.

Vprašanje 16. Kakšna voda se mora rabiti sploh pri sv. krstu?

Odgovor. Pri sv. krstu naj se rabi v prvi vrsti blagoslovljena sveta krstna voda; ako v slučaju sile take ni pri rokah, naj se rabi v drugi vrsti blagoslovljena voda, in ako take ni dobiti, v tretji vrsti naravna, nepomešana voda. (Primeri izjemni slučaj: Vprašanje 19, 1 in 2).

Vprašanje 17. Kakšno vodo imamo za naravno vodo?

Odgovor. Naravna voda je tista, ki teče ali ki jo zajemamo iz studencev in vodnjakov; potem voda iz rek in potokov, iz morja in jezer, deževnica, stopljena voda iz slane, snega in leda, naj si bo topla ali mrzla, naj si bo (en slučaj je izvzet pri rabi, vprašanje 19) čista, ali če take ni dobiti, naj si bo kalna voda.

Vprašanje 18. Ali se naj pri krstu v sili mnogo časa uporabi, da se dobi blagoslovljena voda?

Odgovor. Pri krstu v sili naj se čas ne potрати s tem, da bi se pošiljalo po blagoslovljeno vodo, temuč uporabi naj se za sv. krst naravna voda, ki je ravno pri rokah.

Vprašanje 19. Na kaj je treba celo posebno paziti pri vodi, ki se uporablja pri krstu v sili?

Odgovor. Pri vodi, ki se rabi pri krstu v sili, je treba celo posebno gledati na to, da je

1. čista, nepomešana, zdrava in ako mogoče mlačna;
2. ako je treba otroka krstiti še v materinem telesu, mora se postopati zelo previdno, da se ne spravijo po nečisti vodi bolezniski početniki v materino telo, kar bi bilo nevarno za življenje materino. V tem slučaju bi se lahko rabila destilirana voda ali čista studenčnica, kakršna priteka v velikih mestih po umetnih vodovodih;
3. ker pa ni vedno dobiti destilirane vode in tudi ne povsod čiste studenčnice, zato se naj vsaj v tem zadnjem slučaju rabi pri krstu otroka v materinem telesu naravna,

dobro zavreta (kuhana) in zopet obla-
jena mlačna voda. To naj sploh velja kot
pravilo babici pri krstu v sili

Vprašanje 20. Kaj naj preskrbi babica, da ima
za slučaje krsta v sili zmeraj pripravljeno čisto,
zdravo, neškodljivo vodo?

Odgovor. Babica naj da naravno vodo ob pri-
mernem času v čistih posodah dobro zavreti in
potem ohladiti. Voda se zato kuha, da se vničijo
in neškodljive storijo take stvari, ki se morebiti
nahajajo v vodi in ki bi lahko povzročile kakšno
bolezen.

Vprašanje 21. Kako naj babica poliva z vodo,
kadar deli krst v sili?

Odgovor. Najbolje je, ako rabi babica pri tem
opravilu

1. čisto kupico ali dobro osnaženo šalico, ako pa
bi ne bilo pri rokah čiste posode,
2. naj z dlanjo vodo zajemlje in na otrokovo glavo
vliva;
3. ako se otrok krsti v sili v materinem telesu, naj
rabi babica svojo roko ali samo dobro v vodo po-
močen prst ne pa kakšen instrument, naj si bo
brizgalnica ali irigator, ker je to nevarno za mater.
Ako bi se kedaj rabil irigator, bilo bi treba silno
previdno postopati in zato je bolje, če se to opusti.

Vprašanje 22. Kako je soditi o rabi umetne vode in
drugih tekočin pri sv. krstu?

Odgovor. Sploh se mora reči, da je sv. krst neveljaven
in brezuspešen, ako se deli krst v sili z umetno vodo

na pr. rožno, kolonjsko vodo, z vinom, pivom, žganjem, mlekom, oljem, s slinami itd.

C. Namen pri sv. krstu.

Vprašanje 23. Kedaj ima katoliška babica pravi namen pri deljenju sv. krsta?

Odgovor. Pravi namen pri deljenju sv. krsta je tisti, če hoče katoliška babica tako krstiti, kakor je Kristus učil in ukazal, in kakor sv. Cerkev po svojih duhovnikih v resnici krščuje. (Prim. vpr. 7). Zato naj katoliška babica, kedar je pokličejo k otročnici:

1. hitro takrat in vsak dan do poroda sklep stori, da hoče v sili tako krstiti, kakor krščuje sv. Cerkev;
2. kadar nastopi slučaj v sili in je še časa dovolj, naj katoliška babica za trenutek svoje misli zbere in pri sebi sklene: tako hočem krstiti, kakor krščuje sv. Cerkev;
3. ni pa ravno potrebno, tega znotranjega sklepa z besedami izgovoriti;
4. da je krst veljaven, zadostoval bi tudi namen, ki je že zgodaj zjutraj storjen.

IV. poglavje.

Kedaj se naj deli krst v sili, kedaj pa ne?

Vprašanje 24. (Prim. vprašanje 26). Kedaj naj deli katoliška babica krst v sili?

Odgovor. Katoliška babica naj deli krst v sili le v slučaju sile, kakor že ime pove, torej kadar je v resnici kakšna nevarnost za življenje otrokovo.

Ako se je le samo bati, da pride nevarnost za otroka, pa iz takratnih okoliščin se ne da sklepati, da bo nevarnost prišla, naj katoliška babica med tem opusti krst v sili. Ako pa katoliška babica pri prevdaranju okoliščin dvomi, ali je nevarnost za življenje otrokovo že tu ali ne, naj izvoli varnejšo pot in naj podeli otroku krst v sili.

Vprašanje 25. Kedaj se nahaja velika nevarnost pri porodu otroka?

Odgovor. Ni mogoče našteti tukaj vseh slučajev; izkušnja v izvrševanju poklica bo v tem najboljša učiteljica. Sploh se dajo navesti menda sledeči slučaji;

1. pri negodnem porodu ali spovitju (abortus);
2. pri težkem porodu, ki dalje časa trpi;
3. pri prejadi materine potice;
4. pri izstopu popkovega traka;
5. pri težkem porodu in izstočasnem izstopu noge ali glave;
6. pri veliki slabosti ali omedlevici novorejenega deteta, t. j. otrok se nič ne oglasi, dihanje je slabo in tudi žila, glava otrokova ali obličje začne postajati žolta ali rumenkasta;
7. ako se otrok narodi pred sedmim mesecem;
8. ako so možgani otrokovi čisto mehki, ali če kažejo široke črepinjine stike ali druge razpokline;
9. ako je otrok na videz mrtev;
10. slednjič pogostoma pri vsakovrstnem spovitju.

Vprašanje 26. Po katerem splošnem pravilu naj se ravna katoliška babica pri deljenju krsta v sili?

Odgovor. Katoliška babica naj ne bo preboječa pri deljenju krsta v sili, pa tudi ne celo brezskrbna;

Vprašanje 27. Ali se mora pri deljenju krsta v sili

1. dati določeno krstno ime?
2. seli morajo poklicati krstni botri? in
4. jeli potrebno vedeti, ali je otrok deček ali deklica?

Odgovor. 1. Ni potrebno, otroku dati krstno ime; ako se pa ve za krstno ime, se mu lahko že da pri krstu v sili.

2. Ni potrebno, da še celo ni svetovati, botrov klicati, ker bi z odlaganjem krsta nevarnost za večno življenje (za večno zveličanje) postala silno velika.

3. Celó nepotrebno je vedeti, jeli otrok deček ali dekle.

1. pripomba: Vse nepotrebne osebe naj se sicer odpravijo iz sobe porodničine, vendar pa je dobro, če je pričujoča razen babice in matere še ena druga oseba ali dve, zato da pozneje duhovnik s popraševanjem tem gotoveje lahko razsodi, se-li je krst v sili veljavno podelil, v katerem slučaju se sv. krst ne sme nikdar ponoviti, tudi ne pogojno.

2. pripomba: Ko se je krst v sili podelil, naj babica, kakor hitro ji njen posel pri materi to dovoli, in kake druge priče vsakokrat grejo v farovž in tam duhovniku — in ne šele pred cerkvenimi vrati — natanko naznanijo okoliščine in način podeljenega sv. krsta v sili, da iz tega duhovnik lahko varno sklepa, ali se je sv. krst veljavno podelil, ali se nahaja o tem opravičen dvom.

Vprašanje 28. Kedaj se nikdar ne sme podeliti krst v sili, tudi pogojno ne?

Odgovor. Krst v sili se ne sme nikdar, tudi ne pogojno podeliti, ako je celo gotovo in dognano, da je otrok že umrl. Celo gotova in dognana je smrt otrokova takrat, ako se sledovi gnilobe očitno kažejo.

V vseh drugih slučajih (n. pr. v omedlevici) sme se vsaj pogojno podeliti krst v sili.

Opomba. Sveti zakramenti so postavljeni le samo za žive ljudi in za te so tudi primerni, potrebni in koristni, ne pa za mrtve!

Vprašanje 29. Katere so krstne besede s pogojem?

Odgovor. Sledeče krstne besede s pogojem so najbolj v rabi:

1. »Ako (še) živiš, krstim te v imenu Očeta † in Sina † in Svetega † Duha.«

Te besede se rabijo, ako n. pr. otrok omedli, ali ga je treba krstiti v materinem telesu, ne da bi bilo mogoče zaslediti, ali še živi ali je že umrl.

2. Ako si človek, krstim te itd.

Te besede se rabijo le pri spačkih, kjer ni spoznati človeške podobe.

3. Ako še nisi krščen, krstim te v imenu itd.

Te besede se rabijo, če je bil otrok še v materinem telesu na roki, nogi, laktu ali ramah ali na prsih že krščen, ali če se nahaja opravičen dvom o veljavnosti podeljenega krsta v sili.

4. Krstne besede, ako se združijo predstoječa besedila:

- a) Ako si človek, in ako živiš, te krstim itd.
- b) Ako živiš in še nisi krščen, te krstim itd.
- c) Ako si človek in še nisi krščen, te krstim itd.

Kedaj se naj te besede rabijo, ni treba dalje razlagati, ker je to naznanjeno že v pogoju.

5. Slednjič besede: ako si zmožen, te krstim itd.

To zadnje besedilo se da rabiti tudi v vseh drugih slučajih. Ako n. pr. katoliška babica ne ve dobro, katere pogojne krstne besede bi bilo treba rabiti ravno v kakšnem posameznem slučaju, reče lahko: »Ako si zmožen, te krstim v imenu Očeta † in Sina † in Svetega † Duha.«

Vprašanje 30. Seli morajo izrecno izgovarjati pogojne besede: »ako živiš«, »ako si človek«, »ako si zmožen«, »ako še nisi krščen?«

Odgovor. Ni potrebno, da bi se izrecno izgovarjale navedene pogojne besede; krst bi pač bil tudi veljaven, ako bi katoliška babica med polivanjem otroka z vodo samo rekla: »Jaz te krstim v imenu Očeta † in Sina † in Svetega † Duha« in bi pri tem le mislila sama pri sebi, »ako živiš«, ali »ako si človek«, ali »ako še nisi krščen«, ali »ako si zmožen«. Vendar pa je bolje, da se izrecno izgovorijo pogojne besede.

Vprašanje 31. Seli naj v slučajih omedlevice in pri operacijah krst v sili podeli, ako je mogoče še pred oživljanjem ali pred operacijo?

Odgovor. 1. V slučajih omedlevice in 2. pri operacijah naj se krst v sili pogojno podeli še pred oživljanjem in pred operacijo; ker

- a) sveti krst se pogojno v par trenutkih podeli in ne zavleče oživljanja otrokovega skorej celo nič ali le malo. Zamuda s krstom v sili bi pa vsak trenutek izpostavila dušno zveličanje otrokovo največji nevarnosti.

Kar hitro po svetem krstu mora pa seveda kat. babica vse pripravne pripomočke uporabiti za oživljanje otrokovo.

- b) Pred operacijo naj se podeli, ako je mogoče, krst v sili, ker se ne ve, ali bo prišel otrok po operaciji živ na svet.

V. poglavje.

A. Krščenje v materinem telesu.

Vprašanje 32. Seli sme otrok krstiti v nevarnosti za njegovo življenje tudi v materinem telesu?

Odgovor. V posameznih določenih slučajih je dovoljeno, otroka krstiti v materinem telesu, ako se nahaja resnična nevarnost za otrokovo življenje pred rojstvom.

Vprašanje 33. V katerih slučajih se sme krstiti otrok v materinem telesu in se naj krsti?

Odgovor. V sledečih slučajih:

I. slučaj.

Otrok še ni v mali materini medenici, pa mogoče je, otroka doseči s prstom.

Vprašanje 34. Kedaj se sme v tem slučaju (I. slučaj) podeliti krst v sili?

Odgovor. Krst v sili sme se v I. slučaju podeliti le, ako se nahajajo sledeči pogoji:

1. Ako je materina medenica preozka in ni mogoče otroka živega na svet spraviti.
2. Ako so druga zanesljiva znamenja, da bo življenje otrokovo kmalu ugasnilo; taka znamenja so babici iz šolskega poduka in iz učne knjige znana in tam navedena. (Prim. Gustav v. Braun, Lehrbuch der Geburtshilfe; prim. tudi vpr. 25).
3. Slednjič, ako je treba izvršiti operacijo, izvzet je cesarski prerez, pri katerem krst v sili sploh ni mogoč, in se otrok skoraj vedno živ ohrani in je pogosto tako krepek, da se krst celo lahko prepusti duhovniku. V vseh drugih slučajih operacije pa se mora krst v sili podeliti pred operacijo.

Vprašanje 35. Kako se mora v tem sicer zelo redkem slučaju (I.) krst v sili podeliti?

Odgovor. Krst se podeli v tem slučaju (eventuelno po odtoku otročje vode) s polivanjem otroka ali najbolje s prstom, v mlačno in poprej prekuhano vodo namočenim in ako se ob enem izgovarjajo besede: »Ako živiš, te krstim v imenu Očeta † in Sina † in Svetega † Duha.«

II. slučaj.

Otrok se še sicer ni narodil, pa ena roka ali noga je poleg glave izstopila ali sad se nahaja v položaju ram.

Vprašanje 36. Katere nevarnosti morajo se nahajati, da se v tem slučaju (II.) sme podeliti krst v sili in se naj podeli?

Odgovor. Krst v sili se naj podeli in se sme podeliti v tem slučaju (II.) le takrat, ako se nahajajo sledeče nevarnosti:

1. Porod se je moral začeti.
2. Pred preobračanjem otroka in preden se rabijo klešče, ako je nevarnost za življenje in je treba rabiti ta sredstva.
3. Ako je začelo srce drugače delovati ter se je izpremenila žila popčne zaveze in je iz tega spoznati nevarnost za otroka. Ako se nahajajo ti pogoji (1. do 3., zlasti 3.), se sme in se mora podeliti krst v sili.

Vprašanje 37. Kako se podeli v tem slučaju (II.) krst v sili?

Odgovor. Krst v sili se podeli v tem slučaju (II.) najbolje s polivanjem molečega otrokovega dela z vodo ali v posebno silnem slučaju z dobro namočenim prstom in istočasnim izgovarjanjem krstnih besed in sicer:

1. Ako je mogoče politi le roko ali ramo ali nogo otrokovo, glasi se besedilo: »Ako živiš, te krstim v imenu Očeta † in Sina † in Svetega † Duha«, ali
2. mogoče je glavo otrokovo politi z vodo, potem je krstiti brezpogojno, ako otrok resnično živi, z besedami: »Jaz te krstim v imenu Očeta † in Sina † in Svetega † Duha.« Ako pa ni go-

tovo, da otrok še živi, bi bilo treba krstiti pogojno: »Ako živiš, te krstim« itd.

3. Ako pride otrok na svet in je še nevarnost za njegovo življenje, naj se le v slučaju 1. na glavi otrokovi krst pogojno ponovi z besedami: »Ako še nisi krščen, te krstim« itd. ali: »Ako živiš in še nisi krščen, te krstim« itd.

Vprašanje 38. Na kaj je treba paziti v tem slučaju (II., 1., 2. in 3.) ali sploh pri polivanju otroka z vodo, ako bi bil otrok (ali roka, rama, noga ali glava) še obdan z jajčjo mreno, tudi po dovršenem porodu?

Odgovor. Dokler še jajčja mrena obdaja otroka ali del otrokov, se ne sme podeliti krst v sili, temuč morala bi se, ako se to po predpisu babičnega navodila in pouka lahko zgodi brez škode in nevarnosti za otroka in mater, jajčja mrena poprej odpraviti ali celo ali vsaj deloma, da je mogoče politi in krstiti kak resničen del otrokov.

Vprašanje 39. Kaj je storiti, ako je bil otrok krščen v materinem telesu in potem se narodi dvoje ali troje otrok?

Odgovor. Ako je bil otrok krščen v materinem telesu in potem bi prišlo na svet dvoje ali troje otrok in bi se ne vedelo, kateri otrok je že bil krščen, treba je krstiti vsako rojeno dete z besedami: »Ako še nisi krščen, te krstim« itd.

Vprašanje 40. Kako se naj deli sv. krst, ako mati umrje med porodom otroka in se še ta ni narodil, ali se brez pomoči zdravnikove tudi roditi ne more?

Odgovor. Umrje mati otrokova med porodom in je otrok še v materinem telesu, naj se

1. skrbi za to, da se otrok, ako je mogoče, narodi,
2. ako to ni mogoče, potem je treba na vsak način otroka pogojno krstiti: »Ako živiš, te krstim« itd.
3. Ako bi pa ne bilo mogoče otroka doseči, da se krsti, naj (v tem slučaju sicer na vsak način) hitro pokličejo zdravnika, da se, če mogoče, vsaj otrok reši z zdravnikovo pomočjo; med tem časom do zdravnikovega prihoda naj se materino telo kolikor mogoče toplo ohrani.

Vprašanje 41. Kedaj se redno naj opusti krst otroka v materinem telesu?

Odgovor. Krst otroka v materinem telesu mora se opustiti v vseh onih slučajih, ako je še otrok tako globoko v krilu materinem, da ga ni mogoče doseči s prstom, ne da bi se mati ne ranila, ker babici ni nikdar dovoljeno, operativno segati v materino telo.

B. Deljenje krsta v sili že narojenim otrokom.

Vprašanje 42. Kedaj je dovoljen krst v sili pri že rojenih otrokih in kako se naj deli?

Odgovor. Splošno je dovoljen krst v sili pri že rojenih otrokih, ako se nahaja resnična nevarnost za življenje in velika slabost pri otroku. (Prim. vprašanje 25.) Krst v sili se pa naj deli na glavi otrokovi, in sicer navadno brezpogojno.

Le v dveh slučajih bi bilo treba krstiti pogojno:

1. Ako bi bilo življenje otrokovo dvomljivo, torej: »Ako živiš, te krstim« itd.
2. Ako bi se bil krst na otroku pogojno izvršil še v materinem telesu, torej: »Ako še nisi krščen, te krstim« itd. ali: »Ako še živiš in še nisi krščen, te krstim« itd.

Vprašanje 43. Kedaj se ne sme krstiti rojeni otrok?

Odgovor. Že narojeni otrok se ne sme nikdar, tudi ne pogojno krstiti:

1. Ako se na otroku že dajo zaslediti znamenja trohnobe ali
2. ako je bil otrok že v materinem telesu na glavi krščen.

C. Krst pri spovitju, pri negodnih in prezgodnjih porodih.

Vprašanje 44. Ali se sme krstiti in seli naj neobhodno krsti pri spovitju ali negodnem in zgodnem porodu oddan telesni sad, ako se še da življenje zapaziti ali slutiti?

Odgovor. Spovitki, negodni in zgodni porodi se smejo in se naj krstijo, ali se da življenje zapaziti ali slutiti, ker vsak sad človekov je človek.

Vprašanje 45. Kateri pogoji se morajo nahajati, ako se naj krstijo spovitki, nezreli in prezgodni sadovi?

Odgovor. Sledeči pogoji se morajo nahajati in naslednja pravila izvrševati pri krstu v sili na spovitkih, nezrelih in prezgodnjih porodih:

1. Pri spovitju ali negodnem ali prezgodnem porodu oddane ustvarbe morajo biti še sveže, t. j. one ne smejo biti rumenkaste ali žolte ali celo nagnite.
2. Jajčnjak spovitja ali meh nezrelega ali zgodnega poroda mora se pred krstom previdno odpreti.
3. Mora se za gotovo zapaziti eno jajce v oddanem spovitju, nezrelem ali zgodnem porodu in ne sme se krstiti kakšen mesenat košček ali mehur, če tudi bi bilo zaslediti kosti od glave ali telesa.
4. Ako so izpolnjeni 1., 2., 3., mora se sv. krst podeliti pogojno z besedami: »Ako še živiš in si zmožen, te krstim« itd.
5. Krst se mora podeliti kolikor mogoče naglo, brez velike zamude, ker življenje spovitka, nezrelega in zgodnega poroda lahko hitroogasne.

Vprašanje 46. Ali se da več slučajev razločevati pri krstu nezrelega poroda ali spovitka, in kako se naj deli sv. krst?

Odgovor. Pri krstu nezrelega poroda ali spovitka dajo se z ozirom na čas razločevati sledeči slučaji, kjer je pri vsakem posameznem slučaju naznanjen način krsta.

I. slučaj.

Spovitje se zgodi v prvih 16 tednih nošenja, oddani sadovi so celo majhni in se pogosto rodijo v

jajčji mreni. Krst v sili se zato najbolje podeli tako-le:

S palcem in kazalcem obeh rok prime babica oddano, najbrž od spovitja prihajajočo ustvarbo, jo namoči v naravni (mlačni) vodi, raztrga jajčjo mreno v vodi in govori: »Ako še živiš (in si zmožen), te krstim v imenu Očeta † in Sina † in Svetega † Duha«.

II. slučaj.

Pri spovitju, negodnem in prezgodnjem porodu se odda sad po šestnajstem življenskem tednu.

V tem II. slučaju je spovitek, negodni ali zgodnji porod že večji in krst v sili se deli tako-le:

Babica vzame z levo roko sad, oddano ustvarbo, odpre z desno roko previdno jajčjo mreno in da otročjo vodo počasi odteči, vlije potem mlačne vode čez sad in govori ob enem: »Ako še živiš (in si zmožen), te krstim v imenu Očeta † in Sina † in Svetega † Duha«.

III. slučaj.

Sad je zraščen z drugim sadom ali v njega vcepljen.

Vprašanje 47. Kako se naj deli sv. krst, ako visi spovitek ali negodni in prezgodnji porod na nebu drugega nezrelega sadu?

Odgovor. Tukaj se deli sv. krst tako-le: glavni sad se krsti, brezpogojno, drugi sad pa pogojno z besedami: »Ako še nisi krščen, te krstim« itd., ali ako se dvomi o življenju, se oba sadova krstita pogojno. Glavni sad z besedami: »Ako živiš, te

krstim« itd., drugi sad z besedami: »Ako še živiš in še nisi krščen, te krstim« itd.

D. Deljenje sv. krsta pri porodih z dvema ustvarbama.

Vprašanje 48. Kaj uči rimski rituale o sv. krstu na spačkih in ustvarbah po dvojje?

Odgovor. Rimski rituale uči Tit. II. poglavje I., odstavek 18—20 sledeče:

Odstavek 18. Ako se prikaže spaček, mora se postopati zelo previdno, in ako je potrebno, naj poprašajo škofa in druge strokovnjake, ako ni smrtna nevarnost že blizu.

Odstavek 19. Spačka ki nima človeške podobe, ni dovoljeno krstiti; v dvomu pa le pogojno: »Ako si človek, te krstim v imenu Očeta † in Sina † in Svetega † Duha«.

Odstavek 20. Ako kažejo spački po dve ustvarbi, je treba razločevati, ali je ena oseba ali dve, in potem sv. krst primerno podeliti. V 20. odstavku rimskega rituala navedeni slučajji se posebej razpravljajo v sledečih vprašanjih.

Vprašanje 49. Ali se nahajajo pri porodih slučajji z dvema ustvarbama? Kakšne vrste so ti slučajji? In kako je deliti sv. krst?

Odgovor. Pri porodu nahajajo se tudi dvojne ustvarbe, in sicer so menda sledeči slučajji, po katerih se tudi ravna deljenje krsta v sili.

I. slučaj.

Dva popolnoma razvita človeka, le zunaj zraščena.

1. Ako je v tem slučaju nevarnost za življenje enega izmed obeh otrok ali za oba otroka, je treba podeliti krst v sili in sicer brezpogojno na glavi vsakega otroka posebej. Ako pa ni nevarnosti za življenje, se krst v sili ne sme podeliti.
2. Ako je življenje obeh otrok ali enega izmed obeh dvomljivo, naj se pogojno krstita oba otroka ali le tisti, katerega življenje je dvomljivo, drugi očitvidno živeči otrok pa brezpogojno. Pogojno besedilo se glasi: »Ako še živiš, te krstim« itd.

II. slučaj.

Dve glavi, dvojne prsi in eden trup. Tukaj se vsaj sluti, da ste dve osebi.

1. Krst v sili se torej podeli na eni glavi brezpogojno na drugi pa pogojno z besedami: »Ako še nisi krščen, te krstim« itd.
2. Ako je velika nevarnost za življenje teh podvojenih ustvarb, se lahko krst podeli s polivanjem posamnih glav z besedami: »Jaz vaju (vas) krstim v imenu Očeta † in Sina † in Svetega † Duha«.

To skupno krstno besedilo sme se pa rabiti le v skrajnosti za življenje dveh ali več otrok v drugih slučajih je treba posamezno osebo posebej politi in krstiti.

III. slučaj.

Dve glavi in eden trup, pa le eno srce.

V tem slučaju je treba krstiti eno glavo brezpogojno, drugo pa pogojno z besedami: »Ako si zmožen in še nisi krščen, te krstim« itd.

IV. slučaj.

Ena glava z dvojnim trupom, zlasti z dvojnim srcem (dveh pljuč večkrat ni zapaziti).

Tukaj je slutnja za dve osebi; torej se mora krstiti brezpogojno in potem vsake prsi pogojno: »Ako si zmožen in še nisi krščen, te krstim« itd.

V. slučaj.

Ena glava in ene prsi, pa pomnoženi udje.

V tem slučaju se je rodila le ena oseba in sveti krst naj se podeli le enkrat na glavi otrokovi, in sicer brezpogojno, ako otrok gotovo živi; pogojno pa, ako je življenje otrokovo dvomljivo in ni dognano, da je že umrl, z besedami: »Ako živiš, te krstim« itd.

E. Krščenje spačkov.

Vprašanje 50. Jeli to, kar se rodi od matere in ima glavo in prsi in živi, vkljub pokvečeni podobi človek in ali se naj krsti?

Odgovor. Vse, kar se rodi od matere, in ima glavo in prsi in živi, je vkljub pokvečeni podobi človek, in se naj hitro krsti, ker je tu zmeraj velika nevarnost za življenje, in sicer brezpogojno, ako ni dvomiti o življenju otroka, ali pogojno, ako življenje otrokovo ni gotovo, pa tudi še ni dognana smrt, z besedami: »Ako živiš, te krstim« itd.

Vprašanje 51. Kateri slučaji se lahko tukaj nahajajo?

Odgovor. Tukaj se lahko nahajajo sledeči slučaji:

1. Zelo močne razpokline (zajčje ustnice, volčji goltanec). V tem prvem slučaju življenje otrokovo pogosto ni v veliki nevarnosti, tako da se lahko počaka s krstom po duhovniku.
2. Ena glava, ene prsi in skvarjen trup.
3. Ena glava, ene prsi s skvarjeno črepinjo.
4. Glava, prsi in trup, pa le eno oko.
5. Glava, prsi in trup, pa noge celo stopljene.

Vprašanje 52. Kako se naj v teh slučajih sveti krst deli?

Odgovor. Ker se je v teh slučajih (1. do 5.) rodila le ena oseba in se nahaja (v slučajih 2. do 5.) zmeraj v smrtni nevarnosti, zato se naj sv. krst, in sicer takoj na glavi podeli s polivanjem z vodo in istočasnim izgovarjanjem krstnih besed, in sicer brez pojno, ako je življenje otrokovo gotovo in izpričano, po gojno pa, ako je življenje otrokovo sicer dvomljivo, pa se vendar smrt ne da izpričati z vidnimi znamenji trohnobe; torej: »Ako živiš, te krstim« itd.

Vprašanje 53. Ali se še nahajajo druge pokveke in kako se naj deli krst v sili?

Odgovor. Omeniti je še treba sledeča dva slučaja spačkov:

1. Dve obličji na eni glavi.
2. Dve črepinji na eni glavi in eno obličje.

Tukaj se naj v obeh slučajih krsti cela ustvarba s polivanjem z vodo, z besedami: »Ako živite in ste zmožni, vas krstim« itd.

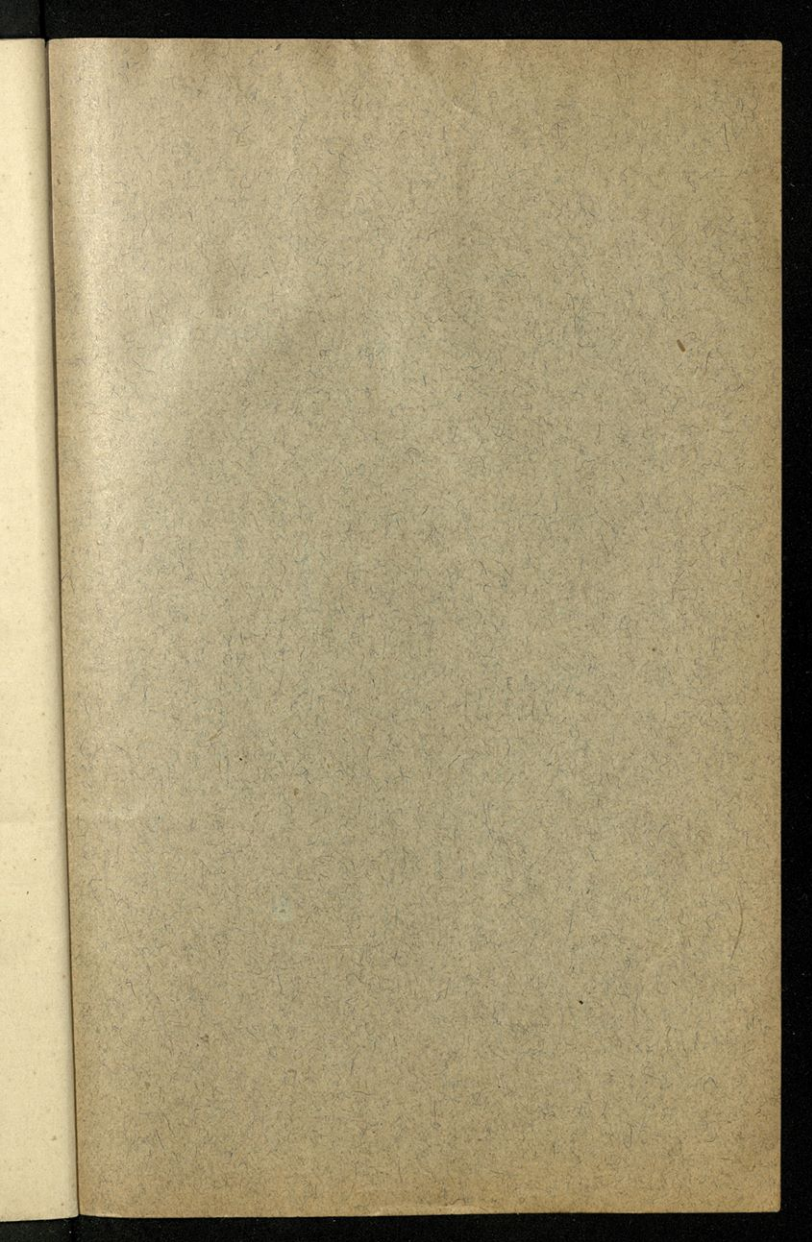
Vprašanje 54. Kako se ima katoliška babica obnašati, ako jo pokličejo k nekatoliški porodnici in bi naj podelila krst v sili? (Prim. vprašanje 3, odstavek 6).

Odgovor. Ako pokličejo katoliško babico k nekatoliški porodnici in je nevarnost za življenje otrokovo, mora stariše otrokove na to opozoriti in opomniti, da naj sami krstijo otroka. Ako pa stariši in domači ne znajo krščevati, naj katoliška babica podeli sv. krst; enako tudi v skrajni nevarnosti za življenje, ako bi ne bilo mogoče vprašati starišev.

Vprašanje 55. Seli naj otroci, ki so prejeli krst v sili in so hitro potem umrli, pokopljejo v blagoslovljeni zemlji?

Odgovor. Otroci, ki so prejeli krst v sili, naj se pokopljejo v blagoslovljeni zemlji.

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIZNICA

GS

I 801 916

202314991

COBISS ®